

धारणाध्यानसमाधितयस्यैकल संयमः एकविषयाणि
लोपि साधनानि संयम इत्युच्यते तदस्य त्वयस्य तान्त्रिकी
परिभाषा संयमः इति भा० ।

सर न० सरति सृ-सृप् । १सरोवरे यन्त्रं ० । २जले जटा० ।
३जवणे ४वाणे च ह्रमच० । ५दध्यधे दधिमस्तौ रत्नमा० ।
६तच्छाते नवनीते च । भावे सृप् । ७भेदने दगमने
च । कर्त्तरि सृप् । ८धारके १०भेदके राजनि० ।

सरक पु० न० सृ-वृत् । १मद्यपानपात्रे भरतः २मद्यपरि-
वेशने ३दलुजमद्यो ४तत्प्राप्ते ५अविरलपत्रिकपङ्क्तौ च
मेदि० । ६गतिशीले लि० यन्त्रं ० । [कायाम् अमरः ।

सरघा स्त्री सूरं मद्यभेदं हन्ति हन-ह नि० । मधुमणि-

सरङ्ग पु० स्त्री० सृ-सृप् । १चन्द्रमादजलो २जने च स-
विम्रसां स्त्रियां ङीप् ।

सरज न० सरात् जायते जन-ह । नवनीते हारा० ।

सरजस् स्त्री सृह रजसा सहस्र सः । १कृतमत्तां स्त्रियाम्
२रजोयुक्ते लि० । अख्ययी० सृप् सना० । सरजस्य
३रजःसाहित्ये अख्य० अमरः ।

सरट पु० स्त्री० सृ-सृट् । ककडासे (काकडास) अमरः ।
स्त्रियां ङीप् । दिङ्गे तत्प्ररोहणादफलं यथा

“वृक्षः प्रपाते च फलं सरटस्य प्ररोहणे । शीर्षे
राक्षत्रियोऽवाग्निभांसे चैव यमेव च । कर्णयोर्भूषणा-
वाग्निर्नैलयोर्वन्दुर्दर्शनम् । नाशिकायाश्च सौगन्ध्यं वृक्षो
निटाक्षभोजनम् । कण्ठे चैव त्रियोऽवाग्निर्भुजयोर्विभरो
भवेत् । धननाभो बाहुभूमे धरयोर्वेनद्वयः । स्तनभूमे
च सौभाग्यं हृदि सौख्यविशङ्कनम् । पृष्ठे नित्यं मही
नाभः पार्श्वयोर्वन्दुर्दर्शनम् । कटिद्वये वस्त्रनाभो गुह्यो
वृक्षसुभागमः । जङ्घे चार्धजयो नित्यं गुह्ये रोगभयं
भवेत् । जवौच वाहनावाग्निर्भुजङ्घेऽर्धसङ्ख्यः ।
वामदक्षिणयोः पदोर्ध्वमणं नियतं भवेत् । वृक्षः
प्ररोहणे चैव पतने सरटस्य च । अत्यासासु फलं चैव
तद्भेदे प्रजायते । वृक्षः प्ररोहणं राक्षसो सरटस्य
प्रपातनम् । निधनापाय भवति व्याधिपीडाविप-
ख्यं यो । पतनानन्तरं चैव प्ररोहणं यदि जायते । पतने
फलसङ्कटं प्ररोहणेऽप्यन्य फलं भवेत् । आरोहणसङ्कटं
वृक्षे अपोवृक्षे च पातनम् । भवेद्विदफलं तस्य तत्फलं
जायते प्रुषम् । कृतमात्रेण वा सदाः सचेत् जलमा-
विशेत् । पञ्चगव्याशयश्च जल्योदकोधनोक्तम् दिवाकरः

सरट पु० सृ-सृटि । १वायो २मेघे च षादिकोषः ।

१सरमायां विद्वान्कोसुदी । ४ककडासे अमरटीका ।

सराट पु० सृ-सृटि । १वायो २मेघे च षादिकोषः ।

सरटु पु० सृ-सृटु । ककडासे षादिकोषः ।

सरण न० सृ-सृण्ट् । १गघने २कोहसले हेमच० । [गन्धभा-
दाह] ३लतायां स्त्री अमरः टाप् । ४लिहतायां यन्त्रमा० ।

सरणि (णी) स्त्री सृ-सृणि वा ङीप् । १पत्रि २पङ्क्तौ
मेदि० । ३प्रसारणं भरतः । ४लिहतायां स्त्री यन्त्रमा० ।

सरण्ड पु० सृ-सृण्डप् । १जने २काष्ठके यन्त्रं ० । ३धूत्ते
४सरटे ५भूषणभेदे मेदि० । सर्वत्र जातो स्त्रियां ङीप् ।

सरण्य, सृ-सृण्यु । १वायो २मेघे ३जले यन्त्रं ० । ४वसने
५अमरौ षादिकोषः । [न० यन्त्रमा० ।

सरत् लि० सृ-सृह । १गन्तरि स्त्रियां ङीप् सरती । २जले
सरति पु० सृह रतिना । रतिगन्धार्थे अमरटीका ।

सरपत्तिका स्त्री सरे जले पत्रमख्यस्याः ठन् । १पद्म-
पत्रे २पद्मे च यन्त्रं ० ।

सरमा स्त्री सृह रमते रम-सृप् । १ककुटरयोपिति २रव-
नृत्यां शरालक्षीभेदे विभोषणपत्र्याश्च मेदि० । ४कथ्य-
पार्थक्याभेदे “गोलाङ्गूलश्चकोरच श्येत्यापत्यं तथैव च ।
अपत्यं सरमायाश्च गणो वै अमरादयः” वज्रिपु० ।

सरयु पु० सृ-सृयु । १वायो त्रिका० । ङङ् । २खयोध्यात्मिक-
वाहिनदीभेदे स्त्री । तदुत्पत्तिः काविकापु० २३५०
यथा “एवं विवाह्य विधिवत् सौवर्णे मानसाचले । तत्र
यत् पतितं तोयं मानसाचलकन्दरे । तत्तोयं सप्रधा
भूत्वा मानसाचलकन्दरात् । हेमाद्रिः कन्दरे वानी
सरस्याश्च पृथक् पृथक्” इत्युपक्रमे “तेनाभूत् सरयू-
नाम्ना नदी पुण्यतमा शुभा” । तस्यां भवः सृप् नि० ।
सारव तत्र भवे लि० अमरः ।

सरल पु० सृ-सृलप् । १पीतयात्रे अमरः “सरलो मधु-
कलित कटुपाकरसो लघुः । स्निग्धोष्णः कर्णकण्ठाश्च-
रोगरक्षोहरः प्लुतः । कफानिलक्ष्णे द्यूककामवाग्नि-
त्र-
णापहः” भावप्र० तद्गुणोक्तिः । २धूपकाभेदे यन्त्रं ०
३चटारे ४वृक्षौ च लि० मेदि० । ५लिहतायां स्त्री अमरः
सरलद्रव पु० इत० । सरलहलनिध्यां (हारपोन) अमरः ।
सरलाङ्ग पु० सरलो हलोऽङ्गं साधनं वक्ष्य । श्रीवेदे ग-
न्धस्थे राजनि० ।

सरस् न० सृ-सृस्तु । १जले इहः । २सरोवरे अमरः ।
गौरा० ङीप् । ३सरसोत्पत्त्यं स्त्री अमरः “सरसीः
परिशीचिदं मया” नेमधम् ।